

”I Kabul går ingen säker”

Hassina är afghanska och framgångsrik affärskvinna.

– Ingen går säker i Afghanistan och min mamma oroar sig jämt för att jag hela tiden är ute och rör mig på stan. Hederliga affärsmän går inte säkra här i Kabul. Folk säger åt mig att jag borde flytta till Dubai, berättar Hassina Syed.

TEXT & BILD: BÖRJE ALMQVIST

Hassina är något så ovanligt som en afghansk affärskvinna. Tanken på osäkerhet och faror känns väldigt främmande där vi sitter och samtal i trädgården på Gandamak Lodge Hotel i centrala Kabul. Det är förmiddag och höstsolen skiner. Allt känns idylliskt och trivsamt men lugnet i trädgården är en skimär.

– Vi har tio beväpnade säkerhetsvakter på hotellet. Att bedriva en helt öppen verksamhet med reklam är för farligt. Jag bedriver min affärsverksamhet genom att prata direkt med folk. Det blir inte lika mycket affärer men det är säkrare så, säger hon.

Dagen innan intervjun kidnappades en man i Kabul. Han drogs ur sin bil av beväpnade män framför ögonen på en polispatrull. De bara satt i sin polisbil och tittade på utan att ingripa, berättar en person vars bekant bevittnade händelsen.

– Jag har två döttrar på två och ett halvt respektive tre och ett halvt år. När de kommer upp i skolåldern känner jag att jag av säkerhetsskäl blir tvungen att skicka dem till en skola i ett annat land, förmodligen England, säger Hassina.

Hela tiden på sin vakt

Hassina är mycket försiktig och undviker att uttala sig om såndat som är farligt och kan skada henne. Andra är mer frispråkiga mot löfte om anonymitet. Bilden som målas upp är mer eller mindre ett system med en maffialiknande beskyddarverksamhet. För dem som har de rätta kontakterna

Hassina Syed, affärskvinna och tvåbarnsmamma.

fungerar det att driva affärsverksamhet annars är det svårt för att inte säga omöjligt att göra affärer.

Trots problemen och riskerna är Hassina en ganska framgångsrik affärskvinna. Hon har många järn i elden förutom hotellet och restaurang-

en hon driver tillsammans med sin engelska man. Hon äger en resebyrå, Kabul Express, hyr ut bepansrade bilar, driver en liten butik och har en jordbruksodling utanför Charikar i hemprovinsen Parwan strax norr om Kabul. Odlingen tänker hon utveckla med moderna odlingsmetoder. Det är en av hennes två hjärtebarn. Det andra är ett projekt där 50 kvinnor och 50 män arbetar med sömnad i en by i Parwan. Projektet är anpassat efter den lokala landsbygdskulturen. Arbetet är ideellt och går ut på att i praktisk handling både hjälpa folk och göra något för Afghanistans framtid. De anställda får lunch varje dag och ett lönebidrag på drygt 400 kronor i månaden.

– Folk är så fattiga att de inte har råd att köpa ris. Därför serverar vi alltid ris till lunchen.

Sömnad är ett låglöneyrke men för många är det den enda möjligheten att tjäna lite pengar. De som arbetar i syfabriken skaffar själva sina kunder och säljer efter förmåga. Förtjänsten är deras egen. Inte någon företagares.

Välgörande ändamål

Hassina är en bland flera företagare i Afghanistan som ägnar sig åt välgörande verksamhet vid sidan om sin affärsverksamhet. Vissa gör det i organiserad form som Hassina, andra under fastemånaden och i samband med storhelgen Eid, som avslutar fastan.

För Hassina handlar framtiden om att skapa jobb åt folk. Grönsaksodlingen i Parwan har idag 16 anställda kvinnor. När Hassina skaffat sig mer kunskap och utrustning ska hon praktisera nya odlingsmetoder. Då blir det så kallad droppodling i långa låga växthus av samma slag som man använder i Mellanöstern. Då planerar hon att utöka och anställa ytterligare 400-500 kvinnor.

– Sakta, sakta måste vi lära ut nya

metoder. Om det fanns en produktion i landet och folk fick anställning skulle det bli fred i Afghanistan. Nu är nästan allt importerat. Jag vill använda afghanska produkter men det är svårt. All min utrustning är från utlandet, papper, pennor, pärmar, möbler och mycket av maten i restaurangen, som ost, sylt olivolja etc. Afghanska möbler är av så dålig kvalitet att de snabbt går sönder. Jag måste importera från Pakistan.

Drömmen är att öppna en fabrik och producera juicer, konserver och annat av det som idag odlas inom landet och bryta det rådande mönstret; juicer, konserverad frukt, sylt, marmelad och yoghurt importeras trots att råvarorna faktiskt finns i landet. En

del jordbruksprodukter exporteras först och återimporteras sedan i förädlad form från Pakistan.

– Det är lätt att skapa arbetstillfällena men det är nästan ingen som gör det. Varför öppnar vi inte fabriker så att folk arbetar istället för att tvingas in i kriminalitet?

Arbetskraft – ett problem

Men det finns ett stort orosmoln för alla som vill starta en produktion av något slag i Afghanistan.

– Bristen på el är det största problemet för fabriker och att få folk att investera. Det oroar mig.

Men det finns även andra praktiska problem för den som vill bedriva affärsverksamhet.

– Arbetskraft. Det är svårt att hitta kvalificerat folk. Vi måste hela tiden anställa okvalificerad arbetskraft. Folk har i omgångar flytt landet, dels under Sovjettiden och dels under talibanerna. I exil var dessa oftast tvungna att arbeta för sin överlevnad utan möjlighet till att skaffa sig utbildning. Det finns mängder med kvalificerade pakistanska och nepalesiska gästarbetare i Afghanistan men vi måste anställa våra egna. Det skulle

bidra till att skapa säkerhet. Talibanerna anställer de som är arbetslösa.

På den ljusa sidan framhåller Hassina att det är lätt att registrera ett företag.

– Man går bara till Afghan Investment Support Agency och registrerar sitt företag. De är professionella, gör sitt jobb och är mycket effektiva. Där förekommer ingen korruption. Jag är verkligen glad över att se hur man jobbar där, säger hon.

Men den utbredda korruption i det afghanska samhället är alltjämt ett gigantiskt problem för affärsidkare.

– Omkring 20 procent av all vinst går till mutor. När jag ska ha ett papper underskrivet – mutor. Man måste dessutom betala mutor för att inte

bli överbeskattad och för att förnya sin registrering av företaget varje år. Till och med för att få den el man behöver måste man betala mutor. För sju år sedan var det ett bra affärsklimat i Afghanistan. Spirande. För 3-4 år sedan förändrades allt. Nu måste man till exempel bjuda in de mäktiga i

samhället på middagar för att inte få problem, sa en annan affärsidkare jag nyligen träffade i Kabul.

Hur är det då att vara kvinna och driva affärsverksamhet i Afghanistan idag?

– Det är väldigt svårt. Burkan är inte problemet. Problemet är att män ser på oss som sexobjekt och inte tar oss på allvar. De accepterar helt enkelt inte kvinnor som driver sin egen verksamhet.

Framtiden är osäker både för Afghanistan och för dess affärsliv.

– Just nu känns allting ovisst och pengarna förs ut ur landet. Men med ökad säkerhet kommer ökade investeringar. Om talibanerna kommer tillbaka kommer alla som bedriver affärsverksamhet att lämna landet. Det skulle jag också göra, säger Hassina Syed. ■

” Omkring 20 procent av all vinst går till mutor. När jag ska ha ett papper underskrivet – mutor. Man måste dessutom betala mutor för att inte bli överbeskattad...

HASSINA SYED